

УДК 346.5 : 342.951 (477)

С. І. БЕВЗ

Світлана Іванівна Бевз, кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету Київського університету права НАН України

МЕТА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПОГЛЯД НА ПИТАННЯ

Як і будь-яка інша діяльність, державне регулювання господарської діяльності має свою мету – результат, якого прагне досягти. Досягнення такого результату свідчить про ефективне здійснення певної діяльності. Актуальність ефективного державного регулювання господарської діяльності в сучасних умовах розвитку нашої держави не викликає сумнівів.

У науковій літературі питання державного регулювання господарської діяльності були предметом дослідження багатьох вчених. Вагомий внесок у розробку даної проблеми внесли О. М. Бандурка, Д. Н. Бахрах, Ю. П. Битяк, О. М. Вінник, М. Вітке, О. П. Віхров, С. Т. Гончарук, А. Н. Горницький, В. М. Горшенев, Є. В. Додін, І. Я. Дюрягін, Г. Л. Знаменский, В. В. Зуй, Л. В. Коваль, Ю. М. Козлов, В. К. Колпаков, І. М. Кравець, Т. М. Кравцова, Б. М. Лазарев, К. Б. Левченко, В. К. Мамутов, Д. М. Овсянко, В. Ф. Опришко, В. Б. Пастухов, В. М. Попович, Г. Х. Попов, О. П. Рябченко, В. М. Самсонов, Н. О. Саніахметова, В. Ф. Сіренко, А. О. Селіванов, М. С. Студенікіна, Ю. О. Тихоміров, В. В. Цветков, В. С. Щербина та інші. Зазначимо, що увага приділялася в основному розумінню сутності цього явища.

Виходячи з визначень державного регулювання, державного регулювання економіки та/або господарської діяльності в науковій літературі цією метою є упорядкування, встановлення загальних правил і норм суспільної поведінки, а також запобігання негативним явищам у суспільстві¹; створення сприятливих економічних, правових і організаційних умов діяльності комерційних та некомерційних організацій, підприємництва²; забезпечення стабільного функціонування й послідовного розвитку тієї чи іншої галузі економіки і напряду розширення промислової могутності, впровадження нових технологій та інформатизації промислового процесу, створення гарантій здійснення соціально-економічних прав громадян (наприклад, збільшення кількості робочих місць і забезпечення належних умов праці)³; стабілізації та коригування існуючої соціально-економічної системи до умов, що постійно змінюються⁴; коригування економічної діяльності фізичних та юридичних осіб⁵ тощо. Як бачимо, єдиного результату, який має бути досягнутий в процесі державного регулювання господарської діяльності, не визначено. Окреслені цілі є здебільшого завданнями, що мають бути розв'язані в процесі здійснення державою відповідного регулювання.

Мета даної статті – проаналізувати визначення мети державного регулювання господарської діяльності в законодавстві України.

Згідно з ч.1 ст. 12 Господарського кодексу України держава застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності для реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм та програм економічного і соціального розвитку. При цьому законодавець не уточнює, про яке саме регулювання йдеться: державне чи правове. Можна зробити висновок, що як правове, так і державне регулювання господарської діяльності здійснюється з метою реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного й соціального розвитку. Такий висновок повністю кореспондує з розумінням державного регулювання господарської діяльності як складової державного регулювання економіки держави.

Проте таке формулювання схоже на перелік завдань, які мають бути розв'язані в процесі державного регулювання господарської діяльності. З метою визначення, якого результату має прагнути держава, здійснюючи регулювання господарської діяльності, розглянемо як співвідносяться (взаємопов'язані) ці положення між собою.

Зазначимо, що виконання цільових економічних та інших програм, програм економічного і соціального розвитку здійснюється в процесі реалізації економічної політики держави. Таким чином, реалізація економічної політики держави включає виконання відповідних програм.

Відповідно до ч. 4 ст. 9 ГК України правове закріплення економічної політики здійснюється шляхом визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, у прогнозах та програмах економічного й соціального розвитку України та окремих її регіонів, програмах діяльності Кабінету Міністрів України (далі – КМУ), цільових програмах економічного, науково-технічного і соціального розвитку, а також відповідних законодавчих актах. Варто звернути увагу на те, що, по-перше, некоректним є формулювання «а також відповідних законодавчих актах», оскільки засади внутрішньої і зовнішньої політики, програми економічного й соціального розвитку, програми діяльності КМУ визначені та/або закріплені відповідними законодавчими актами, тому доцільно положення ч. 4 ст. 9 ГК України викласти саме в такій редакції: «що затверджуються відповідними законодавчими актами». По-друге, виходячи зі змісту ч. 4 ст. 9 ГК України цільові програми є однією із форм реалізації економічної політики. Це підтверджує висловлену раніше тезу про те, що реалізація економічної політики включає виконання відповідних програм.

Варто звернути також увагу на те, що відповідно до ст. 9 ГК України економічна політика держави у сфері господарювання спрямована на реалізацію та оптимальне узгодження інтересів суб'єктів господарювання і споживачів, різних суспільних верств і населення в цілому. Досягнення такого результату свідчить про забезпечення соціальної спрямованості економіки, що, згідно з ч. 4 ст. 13 Конституції України покладатися на державу та визначено в ст. 6 Закону України «Про основи національної безпеки України» одним із пріоритетів національних інтересів України.

У літературі також зазначається, що метою державного регулювання економіки є реалізація конституційного положення про те, що держава забезпечує соціальну спрямованість економіки⁶. При цьому підкреслюється, що державне регулювання зачіпає інтереси, з одного боку, підприємств, установ, організацій, а з іншого, – безпосередньо конкретних громадян⁷.

Виходячи зі ст. 5 ГК України державне регулювання господарської діяльності має здійснюватися таким чином, щоб забезпечити встановлення правового господарського порядку, що можливо, виходячи зі змісту зазначеної статті ГК, в результаті оптимального поєднання державного регулювання господарської діяльності з ринковим саморегулюванням.

Таким чином, виходячи з Основного Закону та ГК України, метою державного регулювання господарської діяльності є реалізація економічної політики держави, забезпечення соціальної спрямованості економіки та встановлення правового господарського порядку.

Реалізація економічної політики держави полягає у належному виконанні цільових економічних та інших програм і програм економічного й соціального розвитку. При цьому, враховуючи те, що Законом України «Про державні цільові програми» визначено, що метою розроблення державних цільових програм є сприяння реалізації державної політики на пріоритетних напрямках розвитку держави, виходячи з пріоритетів національних інтересів України, визначених ст. 6 Закону України «Про основи національної безпеки України», можна зробити висновок, що метою реалізації економічної політики є насамперед забезпечення соціально орієнтованої економіки.

Таким чином, мета державного регулювання господарської діяльності, виходячи з положень чинного законодавства України, зводиться до двох положень:

- забезпечення соціально орієнтованої економіки;
- встановлення правового господарського порядку.

Забезпечення соціальної спрямованості економіки передбачає передусім, як уже зазначалося, реалізацію та оптимальне узгодження інтересів суб'єктів господарювання і споживачів, різних суспільних верств та населення в цілому.

Правовий порядок є тим юридичним результатом, до якого прагнуть державна влада і всі суб'єкти права, використовуючи різноманітні засоби та шляхи. У цьому соціальному результаті органічно поєднуються об'єктивні потреби впорядкування життя з діяльністю людей щодо врегулювання їхньої ж поведінки і вчинків⁸.

Як зазначається в літературі, суспільний господарський порядок – ключове поняття сучасної концепції господарського права. По суті, це пануючий у суспільстві уклад матеріального виробництва, що базується на положеннях Конституції, нормах права, нормах моралі та ділових звичаях і традиціях, ухвалених вищою законодавчою владою стратегічних економічних рішеннях, які забезпечують гармонізацію приватних і публічних інтересів, стимулюють зростання матеріального благополуччя народу⁹. У результаті створення суспільного (громадського) господарського порядку повинно з'явитися таке «правове поле», яке здатне забезпечити рівне підпорядкування всіх суб'єктів господарювання (включаючи органи державного управління) громадським інтересам, вимогам господарського порядку, закріпленим у законодавстві¹⁰.

Виходячи з вищевикладеного, встановлення правового господарського порядку можна визначити основною метою державного регулювання господарської діяльності, досягнення якої передбачає наявність соціально орієнтованої економіки; такий рівень організації господарської діяльності як підсистеми економіки, за якого забезпечується реалізація та оптимальне узгодження інтересів суб'єктів господарювання і споживачів, різних суспільних верств і населення в цілому; ефективно виконуються цільові економічні та інші програми й програми економічного і соціального розвитку.

При цьому, як зазначається в літературі, «попри всю різноманітність чинників суспільного господарського порядку погодження публічних та приватних інтересів є одним з найбільш суттєвих з них»¹¹. У Концепції удосконалення державного регулювання господарської діяльності 2007 року передбачається, що «забезпечення економічної безпеки держави та добробуту її громадян шляхом захисту конкурентного ринкового середовища, реалізації конституційного права кожного громадянина на підприємницьку діяльність, формування сприятливого та передбачуваного правового поля для реалізації відповідного права є однією з основних функцій держави в умовах подальшого розвитку ринкової економіки». Таким чином, фактично Концепція починається з констатації необхідності поєднання публічних (належне виконання основних функцій держави) та приватних (наявність конкурентного середовища, умов для реалізації права на підприємництво) інтересів, без належного забезпечення якої неможливий подальший розвиток ринкової економіки.

Наявність у сучасних умовах господарювання публічних і приватних інтересів не викликає сумніву. Проте відсутнє єдине розуміння цього явища. Як зазначається у Великому тлумачному словнику сучасної української мови, «інтерес»: 1. Увага до кого-, чого-небудь, зацікавлення кимсь, чимось. 2. Вага, значення. 3. Те, що найбільше цікавить кого-небудь, що становить зміст чийхось думок і турбот; прагнення, потреби. 4. Те, що йде на користь кому-, чому-небудь, відповідає чийсь прагненням, потребам¹². Зрозуміло, що «інтерес» у сфері господарювання розуміється у двох останніх значеннях, поєднання яких представлено в науковій літературі як об'єктивно-суб'єктивний підхід до розуміння сутності інтересу. У Словнику іншомовних слів визначається два аспекти цього явища: соціологічний, економічний, у межах якого інтерес розуміється як реальна причина соціальних дій, що лежить в основі безпосередніх мотивів поведінки індивідів, соціальних груп та психологічний – ставлення особистості до предмета як до чогось безпосередньо для неї цінного, привабливого¹³. Реалізація інтересу у сфері господарювання відбувається у разі поєднання цих двох складових. При цьому його мають як органи державної влади, так і особи приватного права – суб'єкти господарювання, що дає підстави говорити про наявність публічних та приватних інтересів.

Перші наукові пошуки проблематики публічного інтересу у праві відображено у працях відомого англійського філософа епохи Просвітництва Джона Локка. Він зазначав, що існує багато випадків, яких закон не може передбачити, і для їх урегулювання слід надати право розсуду тим, у чийх руках перебуває виконавча влада, для того щоб вони розпоряджалися нею, як того вимагає суспільне благо¹⁴. На теренах СНД категорія публічного інтересу вперше глибоко була досліджена Ю. О. Тихомировим. Він, зокрема, розуміє під публічним інтересом визнаний державою та забезпечений правом інтерес соціальної спільності, задоволення якого є гарантією її існування й розвитку¹⁵. Як інтерес соціальної спільності, що визнаний та задоволений державою, визначається публічний інтерес і С. Т. Гончаруком. Визнання публічності інтересу здійснюється шляхом його правового (юридичного) забезпечення (фіксації у нормах і встановлення механізму реалізації)¹⁶. Публічні інтереси визначаються також як об'єктивно існуючі в сфері економіки інтереси держави і суспільства, що формуються під впливом законів функціонування ринкової економіки¹⁷. О. М. Вінник визначає поняття публічних інтересів як відображення в праві відгартонізованих та збалансованих інтересів держави, всього суспільства, значної його частини, у тому числі територіальних громад, соціальних груп, особливо найбільш вразливих і слабо захищених, що потребують державної підтримки для уникнення кризових явищ у суспільстві, страйків та інших колективних форм протесту й самозахисту¹⁸. При цьому в літературі також підкреслюється, що у підприємницькій діяльності законний приватний інтерес щодо отримання прибутку набуває особливого значення: його задоволення є метою, рушійною силою такої діяльності, а умовою досягнення цієї мети – врахування публічних інтересів. Тому виникає потреба регулюючого впливу на підприємництво з боку держави, завдання якої полягає, з одного боку, в стимулюванні приватної ініціативи (інтересу), а з іншого – у встановленні умов, за яких досягнення (реалізація) такого інтересу попередить або мінімізує заподіяння шкоди суспільству, державі, споживачам, довкіллю тощо¹⁹.

Виходячи з вищезазначеного, забезпечення соціально орієнтованої економіки може бути визначено як публічний інтерес, який задовольняється при встановленні господарського порядку.

Господарська діяльність, напевно, одна із тих сфер, в якій найкраще відображається діалектика приватних та публічних інтересів. Адже учасниками відносин у цій сфері є як суб'єкти господарювання (суб'єкти приватного права), так і органи державної влади (суб'єкти публічного права). Як відомо, здійснювати господарську діяльність без взаємодії з органами державної влади неможливо. При цьому державне регулювання господарської діяльності має бути спрямоване на задоволення публічних інтересів без конфліктності з приватними інтересами суб'єктів господарювання. Фактично виконання функцій державного регулювання господарської діяльності органами державної влади спрямоване на забезпечення публічних інтересів (порядку у сфері господарювання, надходжень до Державного бюджету, задоволення пріоритетних державних потреб) та приватних інтересів (забезпечення належних умов господарювання, можливості реалізації конституційного права на підприємництво, рівності прав і свобод суб'єктів господарювання тощо). При цьому приватні інтереси суб'єктів господарювання є метою, яка досягається за належного забезпечення публічних інтересів. Застосування заходів державного регулювання господарської діяльності передбачає певний результат, який має забезпечувати можливість реалізації приватних інтересів.

На досягнення публічних інтересів у сфері господарювання спрямовані також дії осіб приватного права. Суб'єкти публічного права (органи державної влади) створюють умови, передбачають необхідні вимоги до суб'єктів приватного права, реалізація яких і забезпечує задоволення публічних інтересів. Таким чином, суб'єкти підприємництва в своїй стратегії розвитку діяльності мають постійно шукати для себе баланс пуб-

лічних і приватних інтересів. Якщо вони мають намір задовольняти свій приватний інтерес, то це неможливо без паралельного задоволення ними ж публічного інтересу. Усвідомлення суб'єктами господарювання, їх керуючими органами необхідності компромісу, балансу публічних та приватних інтересів є межею свободи підприємництва – одного з основних принципів господарювання. Тоді як для суб'єктів публічного права можливість задоволення приватних інтересів є показником якості забезпечення публічного інтересу. Отже, взаємозв'язок приватних і публічних інтересів при державному регулюванні господарської діяльності зумовлює необхідність узгодження інтересів усіх суб'єктів, в основу якого повинен бути покладений основний принцип: держава в особі правотворчих органів повинна прагнути того, щоб дотримання інтересів суспільства та держави (публічних інтересів) було вигідно кожному носію приватного інтересу²⁰. Тож визначальним у державному регулюванні господарської діяльності є задоволення публічних інтересів. При цьому баланс публічних і приватних інтересів має бути забезпечений у діяльності двох суб'єктів: суб'єкта публічного права (органу державної влади) та суб'єкта приватного права (суб'єкта господарювання). Необхідність «таких балансів» обумовлена тим, що в процесі діяльності зіштовхуються приватні інтереси підприємців і публічні інтереси суспільства. Ці інтереси повинні бути урівноважені і не вводити в конфлікт один з одним²¹. Лише за наявності такого балансу можна говорити про ефективне державне регулювання господарської діяльності.

Таким чином, основною метою державного регулювання господарської діяльності можна визначити встановлення правового господарського порядку, за якого забезпечено баланс приватних і публічних інтересів як при здійсненні господарської діяльності суб'єктами господарювання, так і при здійсненні державного регулювання господарської діяльності органами державної влади. Чітке формулювання мети державного регулювання господарської діяльності та розуміння її сутності допоможе визначити необхідні функції держави для її досягнення, належна реалізація яких підвищить і ефективність державного регулювання господарської діяльності як напрямку діяльності держави.

¹ *Нагребельний В. П.* Державне регулювання / В. П. Нагребельний, М. В. Оніщук // Юридична енциклопедія : в 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : Укр. енцикл., 1998. – Т. 2: Д–Й. 1999. – С. 118.

² *Алехин А. П.* Административное право Российской Федерации : учеб. / А. П. Алехин, А. А. Кармолицкий, Ю. М. Козлов. – М. : ИКД «Зерцало-М», 2002. – С. 392.

³ Адміністративне право: підруч. / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гарашук, В. В. Богущкий та ін. ; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуй. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Х. : Право, 2013. – 656 с.

⁴ Україна: чи сприятливі умови для підприємницької діяльності. Опитування підприємств, проведене Українською Маркетинговою групою Міжнародної фінансової корпорації у 2002 році / А. Неміцкас, Б. Сенчук, О. Бабанін. – К., 2002. – 132 с.

⁵ *Саніахметова Н. О.* Регулювання підприємницької діяльності в Україні (організаційно-правові аспекти) : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07 / Н. О. Санахметова ; Одеська держ. юридична академія. – Одеса, 1998. – 35 с.

⁶ *Колпаков В. К.* Адміністративне право України : підруч. / В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – С. 396.

⁷ Там само. – С. 397.

⁸ *Общая теория государства и права. Академический курс* : в 2 т. [отв. ред. проф. М. Н. Марченко]. – М. : Изд-во «Зерцало», 1998. – Т. 2 : Теория права. – С. 537.

⁹ *Знаменский Г. Л.* Исследование проблем хозяйственного права в новых условиях / Г. Л. Знаменский // Экономика и право. – 2002. – № 1. – С. 36–37.

¹⁰ *Знаменский Г. Л.* Новое хозяйственное право. Избранные труды: сб. науч. трудов / Г. Л. Знаменский. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – С. 351.

¹¹ *Подцерковний О. П.* Грошові зобов'язання господарського характеру: проблеми теорії і практики./ О. П. Подцерковний – 2-ге вид. – К. : Юстініан, 2007. – С. 84.

¹² Великий тлумачний словник сучасної української мови [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпін'я : ВТФ «Перун», 2002. – С. 401.

¹³ Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних словосполучень [уклад. Л. О. Пустовит та ін.]. – К. : Довіра, 2000. – С. 476. – (Б-ка держ. службовця. Держ. мова і діловодство).

¹⁴ *Локк Дж.* Избранные философские произведения : у 2 т. / Джон Локк. – М. : Мысль, 1960. – Т. 2. – С. 92.

¹⁵ *Тихомиров Ю. А.* Публичное право / Ю. А. Тихомиров. – М. : АО «Центр ЮрИнфоР», 2001. – С. 68.

¹⁶ *Гончарук С. Т.* Адміністративне право України. Загальна та Особлива частини : навч. посіб. (на допомогу слухачам, що здають держ. та поточні іспити з адм. права) / С. Т. Гончарук. – К. : НАВС України, 2000. – С. 33.

¹⁷ *Карягин Н. Е.* Комментарий к законодательству о государственном регулировании предпринимательской деятельности : науч.-практ. комментарий / Н. Е. Карягин, А. В. Михайлов, М. Ю. Чельшева. – СПб. : Питер, 2003. – С. 18.

¹⁸ *Вінник О. М.* Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення : моногр. / О. М. Вінник. – К. : Атіка, 2003. – 352 с. – С. 29.

¹⁹ Там само.

²⁰ *Курбатов А. Я.* Сочетание частных и публичных интересов при правовом регулировании предпринимательской деятельности / А. Я. Курбатов. – М. : АО «Центр ЮрИнфоР», 2001. – С. 158.

²¹ *Ершова И. В.* Предпринимательское право : учеб. / И. В. Ершова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ИД «Юриспруденция», 2003. – С. 33.

Резюме

Бевз С. І. Мета державного регулювання господарської діяльності: погляд на питання.

Сучасний стан сфери господарювання актуалізує питання взаємодії її з органами державної влади, що відбувається насамперед при державному регулюванні господарської діяльності. Визначення мети такого регулювання сприятиме виконан-

ню лише тих функцій держави, які спрямовані саме на її досягнення. При цьому органи державної влади діють у межах Конституції та законів України. На підставі аналізу положень законів України та визначень певних категорій у науковій літературі в даній статті пропонується підхід до розуміння мети державного регулювання господарської діяльності.

Ключові слова: мета державного регулювання господарської діяльності, правовий господарський порядок, соціально орієнтована економіка, інтерес, приватні інтереси, публічні інтереси.

Резюме

Бевз С. И. Цель государственного регулирования хозяйственной деятельности: взгляд на вопрос.

Текущее состояние сферы хозяйствования актуализирует вопросы взаимодействия этой сферы с органами государственной власти, что происходит, в первую очередь, при государственном регулировании хозяйственной деятельности. Определение цели такого регулирования будет способствовать выполнению только тех функций государства, которые сосредоточены на её достижении. При этом государственные органы действуют в рамках Конституции и законов Украины. На основе анализа положений законов Украины и определений некоторых категорий в научной литературе в этой статье предлагается подход к пониманию цели государственного регулирования хозяйственной деятельности.

Ключевые слова: цель государственного регулирования хозяйственной деятельности, правовой хозяйственный порядок, социально ориентированная экономика, интерес, частные интересы, публичные интересы.

Summary

Bevz S. Objective of state regulation of business activity: examination of issues.

Current situation in business activity makes actual a question of its interaction with state bodies and, first of all, it arises from state regulation of business activity. Defining an objective of this regulation will support the execution of the state functions that aimed to reach this goal. In such case state bodies function according to the Constitution and laws of Ukraine. Basing on the analysis of provisions of laws of Ukraine and definitions of specific categories in academic literature we suggest an approach to the concept of state regulation of business activity.

Key words: objective of state regulation of business activity, legal order of business, socially oriented economy, interest, private interest, public interest.

УДК 351.72(477)

Т. О. ГУБАНОВА

Тамара Олексіївна Губанова, кандидат юридичних наук, директор ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»

ОПТИМІЗАЦІЯ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Сьогодні Україна переживає новий етап свого історичного розвитку. Безперечно, українське суспільство та держава готові не тільки декларативно підтвердити своє бажання належати до числа європейських країн, але й робити необхідні кроки, спрямовані на реальне, а не формальне входження України до європейського співтовариства. Функціонування будь-якої сучасної держави є надзвичайно складним процесом. Він реалізується у багатьох сферах: економічній, соціальній, політичній та ін. При цьому однією із основних, фундаментальних сфер функціонування будь-якої держави є сфера фінансів. На сьогодні в Україні ця сфера набула особливого значення. Насамперед це обумовлено тим, що Україна фактично виживає в умовах, коли протиправно відокремлена частина її території, зокрема йдеться про Автономну Республіку Крим. Крім того, тривають незаконні бойові дії на території Луганської та Донецької областей. За таких умов особливого значення набуває контроль за ефективним та раціональним використанням державних коштів. Неприпустимим є нераціональне, неефективне їх використання. Основним інструментом у сфері контролю за державними фінансами, безперечно, є державний фінансовий контроль.

Варто звернути увагу на те, що теоретичні та практичні проблеми, пов'язані із державним фінансовим контролем, висвітлюються у багатьох наукових розвідках. У цьому контексті йдеться про дисертаційні дослідження Л. А. Савченко, В. С. Шестака та ін.

Крім того, не варто забувати про фундаментальні праці, які присвячені державному фінансовому контролю таких дослідників, як: М. Ф. Базася, М. Т. Білуху, М. А. Гурвіча, О. Ю. Грачеву, О. М. Дорогих, О. М. Козиріна, Е. О. Кочеріна, Н. Д. Погосяна, Ф. М. Хашукаєва, Л. К. Царьова, С. О. Шохіна, О. А. Ялбуганова та ін.

Разом із тим питання, пов'язані із державним фінансовим контролем, потребують подальшого вивчення. Одним із таких напрямів, на нашу думку, є питання оптимізації законодавства України у сфері державного фінансового контролю.